

Bruksela, 28 kwietnia 2026 r.
(OR. en)

8311/26

CULT 47

NOTA

Od: Prezydencja
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy: Plan prac UE w dziedzinie kultury na lata 2027–2030
– *Wymiana poglądów*

Delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat, mającą posłużyć za punkt wyjścia do wymiany poglądów podczas posiedzenia Rady (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) w dniu 12 maja 2026 r.

Nota orientacyjna**Plan prac UE w dziedzinie kultury na lata 2027–2030: wymiana poglądów****Wprowadzenie i kontekst**

Od 2011 r. plany prac UE w dziedzinie kultury („plany prac”) kształtują wieloletnie priorytety w dziedzinie kultury i ukierunkowują współpracę między państwami członkowskimi, Radą i Komisją. Państwa członkowskie zachowują odpowiedzialność za własną politykę kulturalną, natomiast plany prac odgrywają istotną rolę, stanowiąc inspirację dla działań, które służą wsparciu, skoordynowaniu lub uzupełnieniu krajowych polityk kulturalnych, oraz podejmując problemy istotne dla sektorów kultury i sektorów kreatywnych w całej Unii Europejskiej, zgodnie z rolą Rady na mocy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Początki planów prac sięgają pierwszej europejskiej agendy kultury przyjętej w 2007 r. Była ona kamieniem milowym, ponieważ określono w niej wspólną wizję współpracy kulturalnej między państwami członkowskimi: wyznaczono wspólne cele i uznano kulturę za jeden z kluczowych czynników stymulujących spójność społeczną, wzrost gospodarczy i integrację europejską. Przyjmowane kolejno plany prac opierają się na tych podstawach: przekładają priorytety agendy na praktyczne działania i rozwijające się strategie – stosownie do zmieniających się okoliczności i potrzeb.

Poprzednie plany prac i kluczowe obszary priorytetowe

Do tej pory wdrożono cztery plany prac UE w dziedzinie kultury, na lata: 2011–2014, 2015–2018, 2019–2022 i 2023–2026. Każdy plan opierał się na poprzednim, wzmacniając zasadę pomocniczości, a jednocześnie reagując na pojawiające się i bieżące wyzwania geopolityczne, gospodarcze i społeczne. Działania i metody pracy rozwijały się, koncentrując się wokół kilku następujących kluczowych obszarów priorytetowych:

- różnorodność kulturowa i dialog międzykulturowy
- wsparcie dla sektora kultury i sektora kreatywnego w celu stymulowania wzrostu gospodarczego, innowacji i konkurencyjności w tych sektorach
- umiejętności i mobilność artystów i osób zawodowo związanych z kulturą
- dziedzictwo kulturowe a zrównoważoność
- kultura w stosunkach zewnętrznych/międzynarodowych
- statystyki w zakresie kultury
- dostępna i włączająca kultura
- spójność społeczna i dobrostan społeczny
- równość płci.

Obecny plan prac UE w dziedzinie kultury na lata (2023–2026)

Obecny plan prac (2023–2026)¹ opiera się na czterech głównych priorytetach: (i) artyści i osoby zawodowo związane z kulturą, (ii) kultura na rzecz ludzi, (iii) kultura na rzecz planety oraz (iv) partnerstwa współtwórcze. Przewiduje 21 działań i zaowocował opracowaniem skoordynowanych sprawozdań grup ekspertów o zagadnieniach takich jak: kultura a zdrowie, transformacja ekologiczna sektora kultury i sektora kreatywnego, międzynarodowe stosunki kulturalne oraz rola bibliotek publicznych.

¹ Dz.U. C 466 z 7.12.2022, s. 1–18.

Plan prac pomógł też określać priorytetowe tematy na potrzeby kolejnych prezydencji Rady UE. Tematy te stały się podstawą konkluzji Rady, konferencji prezydencji i nieformalnych dyskusji na szczeblu ministerialnym. Zastrzegając, że zewnętrzny kontekst polityczny, gospodarczy i społeczny – zarówno krajowy, jak i międzynarodowy – może wymagać elastyczności i dostosowywania programów prezydencji, w obecnym planie prac nakreślono perspektywiczny program polityczny.

Wstępna ocena i wyzwania

Sprawozdanie końcowe z realizacji planu prac UE w dziedzinie kultury na lata 2023–2026 ma zostać przedstawione w czerwcu 2026 r., jednak wyniki wstępnej oceny² wskazują, że plan prac nadal służy swojemu głównemu celowi, jakim jest zapewnianie strategicznych wskazówek na potrzeby współpracy kulturalnej między państwami członkowskimi na szczeblu UE. Do najważniejszych zidentyfikowanych mocnych stron należą: wsparcie, jakie stanowią dla państw członkowskich wzajemne uczenie się i współpraca, ścisłe zestrojenie planu z priorytetami krajowymi oraz promowanie skutków międzysektorowych, w szczególności w dziedzinie zdrowia, edukacji i zrównoważoności. Utrzymują się jednak pewne wyzwania, takie jak nierównomierne oddziaływanie na poszczególne państwa członkowskie oraz ograniczona przejrzystość, widoczność i ograniczone działania następcze, a także luki w finansowaniu i nowe problemy, takie jak sztuczna inteligencja.

Uwagi dotyczące planu prac na lata 2027–2030

Czas opracowywania nowego planu prac jest okazją do refleksji nad aktualnym krajobrazem i bieżącymi realiami, nie tylko w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, ale także w szerszym wymiarze – ze względu na przekrojowy charakter kultury i jej znaczenie jako filaru integracji europejskiej, spójności społecznej, wzrostu gospodarczego i odporności demokratycznej. Należy również wziąć pod uwagę kontekst polityczny, w którym będzie powstawał kolejny plan prac. Przygotowania do nadchodzącego cyklu przypadają w momencie, gdy krajobraz kulturowy ewoluuje pod wpływem szeregu czynników transformacyjnych; są to: zmiany geopolityczne oraz rosnące znaczenie kultury w stosunkach zewnętrznych i odporności demokratycznej; transformacja cyfrowa, w tym rozwój sztucznej inteligencji (AI); wymogi dotyczące klimatu i zrównoważoności;

² Prezentacja Komisji na posiedzeniu Komitetu ds. Kultury w marcu 2026 r.

uczestnictwo w kulturze i spójność społeczna oraz szersze kwestie dotyczące ram gospodarczych i warunków pracy.

Co ważne, kolejny plan prac zostanie opracowany w świetle nowego Kompas kultury dla Europy, który zastąpi Nowy europejski program na rzecz kultury (ramy polityki kulturalnej UE od 2018 r.). Kompas kultury zapewnia ramy strategiczne oraz nakreśla polityczne ambicje i wizję przyszłego kierunku polityki kulturalnej. Jednym z najważniejszych wyzwań dla kolejnego planu prac jest przełożenie tych ambicji na konkretne priorytety, skuteczne metody pracy i wymierną współpracę między państwami członkowskimi. Należy rozważyć, w jaki sposób można najlepiej stworzyć solidny, dostosowany do przyszłych wyzwań i adekwatny do zakładanych celów plan prac, który zachowa istniejące od dawna priorytety Rady, a jednocześnie będzie przewidywał mechanizmy pozwalające zajmować się nowo pojawiającymi się kwestiami.

Kluczowe kwestie do rozważenia

W związku z powyższym prezydencja zwraca się do ministrów o rozważenie następujących pytań do dyskusji:

1. Jakie tematy polityki kulturalnej Rada powinna potraktować priorytetowo w planie prac na lata 2027–2030 i jakie konkretne działania mogłaby podjąć, aby najlepiej się nimi zająć?
2. W jaki sposób priorytety te mogłyby odpowiedzieć na obecne wyzwania i wpisać się w kompas kultury i inne odpowiednie ramy polityki, a jednocześnie pozostać wystarczająco elastyczne, aby można było dostosowywać się do zmiennych okoliczności?